

Eerherstel voor 's lands eerste CO2-banneling

HET GELIJK VAN HENK TENNEKES

door Edwin Timmer

ARNHEM - "Ik maak me grote zorgen deze dagen. Over de arrogantie van wetenschappers die stellen dat ze het klimaatprobleem wel even oplossen, mits ze veel meer subsidie krijgen. Zorgen over de wijze waarop zij nieuwe supercomputers begeren. Sommigen spreken over 'het stabiliseren van het klimaat'. Doodsbang ben ik voor de overmoed, de ijdelheid en de arrogantie van deze woorden. Waarom is het zo moeilijk om een beetje bescheidenheid te tonen?"

Henk Tennekes.

Leest u een reactie op alle recente klimaatschandalen? Nuchtere kritiek op het falende VN-klimaatpanel IPCC dat het smelten van gletsjers overdrijft? Nee, dit zijn strofen uit een column, die deze maand exact twintig jaar geleden (!) verscheen in een Brits wetenschappelijk tijdschrift. Als toenmalig directeur beleidsontwikkeling bij het KNMI gooide Henk Tennekes de knuppel in het hoenderhok. Pas nou op voor zoveel ongefundeerde stelligheid over klimaat! "Mijn rol als onderzoeksdirecteur werd door de mensen om me heen primair beleefd als degene die zorgt voor de volgende nóg grotere computer. Maar ik wilde doordringen tot de kern van het probleem. Zijn die modellen waarmee we voorspellen wel betrouwbaar? Dat vond men niet leuk. Zoeken naar de waarheid? Ben je bedonderd! Als dat betekent dat je moet erkennen dat modelberekeningen tekort schieten. Da's veel te gevaarlijk. De meeste onderzoekers bij het KNMI waren allang blij als ze met een clubje gelijkdenkenden in de kantine konden zitten."

Broeikastheorie

De nu 73-jarige wetenschapper volhardt nog steeds in zijn fundamentele modelkritiek, waarmee hij en passant de veelgehoorde stelling onderuit schoffelt dat '95 procent van de broeikastheorie nog overeind staat'. Tennekes: "Waarom negeert het IPCC de oceanen? De bovenste tweeënhalve meter van alle zeewater bevat evenveel warmte als de totale atmosfeer. Waarom wordt de bovenste kilometer van oceanen de laatste vijf jaar alleen maar kouder? We weten het niet. Zolang we niet begrijpen wat er met warmte in oceanen gebeurt, zijn modellen waarmee we het klimaat willen voorspellen volstrekt nutteloos." Tennekes erkent zelf dat hij

nooit de gemakkelijkste is geweest. "Ik was een dwarskop en heb een afschuwelijk temperament", zegt hij, terwijl hij vanuit zijn huis uitkijkt over de besneeuwde Arnhemse wijk Molenbeke. "Ik word makkelijk nijdig en driftig. Na die column zeurden ze achter mijn rug om bij de grote baas Harry Fijnaut. 'Henk, binnen twee jaar sta je op straat', zei Harry. Het kostte hem drie jaar, want hij moest eerst een reorganisatie laten verzinnen waarbij mijn functie overbodig werd. Zó doen die hoge heren dat. Hij gunde me zelfs geen ontslag op grond van 'onverenigbaarheid van geesten'."

Klimaatbanneling

Zo werd Tennekes de eerste klimaatbanneling van Nederland. Achteraf gezien is het voorval exemplarisch voor de wijze waarop het klimaatonderzoek - en de alarmerende uitingen - de afgelopen twintig jaar in handen lijkt te zijn gekomen van een beperkte klik die geen tegenspraak duldt, en andersdenkenden gelijk stelt aan Holocaustontkenners. Tennekes: "KNMI'ers mijden me nog steeds als de pest. Omdat ik iets anders zeg dan het groepsdogma. Eerst moet je ergens in geloven, dan pas mag je meepraten." In 1986 had Tennekes nog een ware revolutie ontketend in de weersvoorspellingen met een spreekbeurt voor de Royal Meteorological Society. Die speech maakt hem bij vakgenoten wereldberoemd. Hij stelde: "Aan een voorspelling heb je niets, als je niets kunt zeggen over de betrouwbaarheid ervan." Als hij er over vertelt, twinkelen zijn ogen. "Net als in natuurkunde: je accepteert een meting pas als die nauwkeurig is." Of, in het Engels: 'No forecast is complete without a forecast of forecast skill'. Juist voor het IPCC was het een waarschuwing van bijbelse proporties.

Toen Tennekes eenmaal op straat stond, ging het licht uit. "Privé kwam er een zware scheiding overheen. Ik heb tot 2001 amper geleefd. Zeker vijf jaar in de knoei. Zoveel depressies. Het RIAGG ken ik beter dan wie ook." Bovendien zat hij met een gebroken pensioen. "Er zijn weinig professoren die zo weinig verdienen als ik." Les geven aan ouderen, een vriendin en zijn oude passie voor vliegen en vogels hielpen hem overeind. Niet alleen schreef Tennekes in de jaren zeventig al het eerste boek ooit over turbulentie, onlangs herschreef hij zijn boek 'De wetten van de vliegkunst', dat scholieren in talloze landen gebruiken. "Er is één soort grutto, die non-stop in één week de Stille Oceaan over vliegt. Elfduizend kilometer van Alaska naar Nieuw-Zeeland! Hoe kan dat? Hoe neemt hij genoeg voedsel mee? Andere soorten halen maximaal 5000 kilometer achter elkaar! Wat blijkt? De rosse grutto heeft een veel betere aërodynamica dan we dachten. Enorm efficiënte vliegspieren. En hij ondergaat krankzinnige fysiologische veranderingen tijdens de vlucht. Bij aankomst is al zijn vet en de helft van zijn vliegspieren opgebrand. Zelfs zijn hart is gekrompen. Mensen hebben geen flauw idee van de flexibiliteit van alles wat leeft!"

Zijn enthousiasme slaat om als hij denkt aan het Wereld Natuur Fonds of de Vogelbescherming die klimaatverandering als grote bedreiging zien voor dieren. Tennekes begraaft zijn hoofd in zijn handen en kreunt: "Dat is geen wetenschap, dat is belangenbehartiging. Milieuclubs gaan uit van het idee dat elk vogeltje en elk territorium voor altijd hetzelfde moet blijven. Maar natuur is niet statisch! Zet een vogel op een eiland en binnen honderd jaar heb je een nieuwe soort. Ik word echt nijdig van het idee dat wij er zijn om de natuur te redden. Dat is een afschuwelijke overschatting van ons kunnen." "Ook de stelling dat het klimaat de grootste catastrofe is van onze tijd, is pure belangenbehartiging. Wie eet er allemaal mee uit deze fantastische klimaatruif? Bovendien kweekt men angstbeelden waar je u tegen zegt. Dat vind ik schandalig. Ja, in het klimaatdebat ben ik steeds botter geworden. Als het IPCC zegt dat de zeespiegel in honderd jaar vijftig centimeter stijgt, dan is dat overdreven, maar ik gun het ze. Als Al Gore daar zes meter van maakt, dan

vloek ik hartgrondig. Als Rob van Dorland van het KNMI dan smuilend zegt dat Gore misschien 'een beetje overdrijft', dan vloek ik nóg harder. Je houdt mensen voor de gek!"

Nieuwe ijstijd

"Ik ben veel benauwder voor afkoeling van de aarde. Het lot van deze planeet is op termijn een nieuwe ijstijd. Dan laten de grote landbouwgebieden het afweten, en weten we bij God niet meer hoe we ons moeten voeden. Goed, maar het zou kunnen dat opwarming misschien tot een ramp leidt. Ik wil dat nog wel geloven. Maar dit onbekende risico moet je afwegen tegen andere problemen. Waarom zouden we krankzinnige bedragen uitgeven tegen CO2-uitstoot, terwijl het gevaar onzeker is en het nut van de oplossing al helemaal? Met veel minder geld roeien we malaria uit. Of kunnen we hiv bestrijden, voordat de hele Afrikaanse bevolking zichzelf decimeert."

Intieme klik

"Nee, ik ben niet verbaasd over de huidige ophef rond het klimaatonderzoek. Dit broedt al jaren. Sceptici ketteren keer op keer dat hun bijdragen ongemerkt in de prullenbak verdwijnen. Het IPCC, maar ook de American Meteorological Society, wordt aangestuurd door een intieme klik van slechts tientallen mensen. Ik geloof dat ook minister Cramer (Milieu) het slachtoffer is van de spindoctors om haar heen, mensen die menen dat je 'goede doelen' kunt bereiken met achterbakse middelen. Maar die groene ambtenaren begrijpen het spreekwoord niet. Het is de weg naar de HEL die geplaveid is met goede bedoelingen, niet de weg naar de HEMEL. Dat mag in de krant."

"Eerherstel voor mij? Ach. Als eerherstel belangrijk voor me was, zou ik nu moeten gaan onderhandelen over de voorwaarden. Een lintje? Een herstel van mijn gebroken pensioen? Een dienstauto plus chauffeur voor de rest van mijn leven? Niet interessant. Ik ben allang blij dat er nu een kans is dat het hele klimaatprobleem uit het moeras wordt getrokken van spindoctors en afschuwelijke belangenverstrengeling."